

CIJENA lista: U preplati za čitavu god. K 36.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesечно K 3.60, u malo-prodaji 12 f. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista trg Custozza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST* izlazi u nakladnoj tiskari JOZ. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custozza 1. Uredništvo: Siljanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIF HAIN u Puli. — Rukopisi pišu se ne vraćaju.

Godina III.

U Puli, nedjelja 28. listopada 1917.

Broj 328.

Poraz talijanske druge vojske.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ

: Beč, 27. (D. u.) Službeno se javlja:

Talijansko bojište.

Udarac, zadan pod osobnim vrhovnim vodstvom Nj. Veličanstva cara i kralja talijanskoj glavnoj sili, dozrijeva do goleme veličine. Naše u boju prokušane, slavne sočke čete i njemačke bojne sile, koje udaraju sa neodoljivom snagom, postigle su velik uspjeh. Oružano pobratimstvo saveznika, skovano na nebrojenim bojištima i zapečaćeno krvi naših najboljih, iskazuje se ponovno na neuporediv način. Na gorju su Soči naše alpske čete (drevno prokušane pukovnije carskih lovaca i strijeljaca iz Stajerske i Tirola) na hridinama Rombona i Monte Pal žilavom ustrajnošću i odvažnošću pobjedile i zemlju i neprijatelja. Jugozapadno od Kobarida osvojili su pruski Šlezci strmo brdo Matajur. Ovdje konoše i zapadno od Tolmina vodi se boj posve na talijanskom tlu. Na Banjškoj visoravnici brane se Talijanci korak po korak. U ljutom smo boju osvojili neprijateljske položaje južno od Vrha, nekad tako spornu uzvisinu 652 kod Vodica i Svetu goru, koja je u Italiji bila tako sjajno proslavljena kao nagrada 11. sočke bitke. Sinovi sviju područja iz Austro-Ugarske takmili su se u radosti za navalu. Kod Kanala i istočno od njega dopremile su dvije c. i kr. divizije same 16.000 zarobljenika i 200 topova. Sjeverno od Gorice stojimo na Soči. Na odsjeku Fajti-hriba otela je ugarska 17. divizija, koja već dvije godine pobjednički ustraje na donjoj Soči neprijatelju u presenetljivom jurišu njegovu prvu liniju. 3500 je Talijanaca dopalo naših ruku. Ukupni se je broj zarobljenika povisio na 60.000 a broj topova na 500. Od neprijateljskih je ljetala bilo dosad oboreno 26.

Istočno i albansko bojište. Nepromijenjeno.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMAČKI RATNI IZVJEŠTAJ.

: Berlin, 27. listopada (D. u.) Iz velikog se glavnog štana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina bavarskog prijestonasljednika: Francuzi i Englezi su poslali jučer preko dana na bojni polju usred flandrijske fronte iz nova jake sile u boj, da poluču odluku. Uspjeh je ostao naš. Uzalud su se iskrvavile neprijateljske divizije u obrambenoj zoni. Pojačana je topnička djelatnost ležala na bojni polju, prije što je neprijatelj presao u navalu. Iza vatrenog valjka, koji se je pomicao unaprijed, provališe njegove jurišne čete. Sjeverno od Bitschootea dopri su

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Engleski:

26. listopada. Strafunski, po neprijatelju prošle noći poduzeti pothvat istočno od Loosa naišao je na našu pušcanu vatru i vatru iz strojevnih pušaka, no nije stigao do naših crta. Rano u jutro navalile su dvije strafunske čete na liniju sjeverno od kanala La Bassee. Jedan je odio bio po našim četama suzbijen, kadno je došao bio do naših strijeljačkih jaraka. Drugom je odjeću pošlo za rukom, da prodre u naše crte. No ipak je bio protjeran. Nestalo je jednog čovjeka. Učinili smo nekoliko zarobljenika. U noći bojevi između patrolja istočno od Poelcapelle. Naše je topništvo djelovalo preko dana na bojni frontu.

Ruski:

25. listopada. Sjeverna fronta. U smjeru na Rigu ispraznio je neprijatelj na cesti Pskov i na malom Jägelu svoje položaje, te se je povukao za 20 versta. 23. listopada ustanovilo se, da se neprijatelj nalazi na crti Rodenpois-Turka (Mali Jägel). Na nekim su mjestima naše prednje straže izgubile svaki dodir sa Nijemcima, koji su se povlačili. Jedna je naših ophodnja doprla sve do Malog Jägela, a da nije otkrila traga neprija-

Francuzi do Huldehocka, ali od tamo ih je protusunak bacio natrag u lijevkasti pojas. Između ceste Claerkem-Poelcapelle i željeznice Roulers-Ypern provališe Englezi u opetovanoj navali. Iza smo tamo talasajućih bojeva morao se je neprijatelj zadovoljiti sa nekim lijevkastim linijama pred svojim izlazišnim položajima. Neodvisno od glavne navale povedeno je u boj nekoliko engleskih divizija proti našoj fronti od Bezelaere do južno od Gheluelva. U početku su provalile u perivoj Pazelhoek i Gheluelv. Ali je neprijatelj doskora zatim bio bačen preko stare linije. Djelomični su bojevi potrajali sve do noći. Jaka paljba popustila je samo prolazno. Čete iz sviju dijelova države imadjuh slavnog udjela na povoljnom rezultatu bojnog dana.

Bojna skupina njemačkog prijestonasljednika: U malo je odsjeka kanala Oise-Aisne porazio topnički boj do veće žestine. Neprijateljska je pješadija uzalud pokušala da se ustali na više mjesta sjevernog kanalskog brjega. U Champagni i na Mozi poskočila je višestruko paljbena djelatnost u savezu sa izvidničkim pothvatima.

Na istočnom bojištu i na macedonskoj je fronti položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište:

Akcija, pripravljena pod osobnim vrhovnim vodstvom cara austrijskog i kralja ugarskog Karla, proti glavnoj sili talijanske vojske dozrijeva uz sudjelovanje neuporedive nasrtajne sile njemačkih četa, rame uz rame sa svojom junačkom braćom u oružju na Soči, do velikih uspjeha. Druga je talijanska vojska poražena. Pogodjene povoljnim vremenom prodiraše njemačke i austro-ugarske divizije preko gora i dolja neodoljivo unaprijed te su više puta morale da slome tvrdokorni otpor neprijatelja. Strma gorska kosina Stola osvojena je od c. kr. 22. strijeljačke divizije; 1641 metar visoki, jako utvrđeni vršak Monte Matajura pao je već 25. o. m. j. u 7 sati prije podne, 23 sata iza početka naše navale kod Tolmina, vanrednom odvažnošću poručnika Schnieborer, koji je sa 4 satnije gornjočeske pješake pukovnije broj 63 osvojio na jurišu jako talijansko pogranično uporište. U boju i na maršu su djela sviju četa, koje se preko predgorja Juljskih alpa spuštaju u talijansku ravnicu, uzvišena nad svakom hvalom. Broj se je zarobljenika povisio na 60.000, a zaplijenjenih topova na 450. Neregledno se ratno orudje mora još skloniti iz osvojenih talijanskih položaja. 26 je neprijateljskih ljetala bilo u obim zadnjim danima oboreno. Talijanska je fronta uskočebana sve do Vipave. Na kraškom zara-vanku opre se neprijatelj.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

telju. Na svom su uzroku Nijemci razorili zgrade, oštetili puteve te digli mostove u zrak. Sa nekoliko se odsjeka u okolišu Dvinskog javlja, da su Nijemci pokušali bratimiti se sa ruskim vojnicima. Zapadna, jugozapadna i rumunjska fronta. Puškaranje.

Kaukaska fronta. Ništa važna.

Istočno more. Pokušaj neprijatelja, da iskrcu u predjelu Tombe, 12 versta južno od Verdera, suzbijen bi paljbom naših obalnih straža.

Francuski:

25. listopada, na večer. Naše su čete uznapredovale svagdje sa postojanka, koje su jučer bile osvojile. Postojanke graniče sad na kanalu Oise-Aisne. Selo i šuma Pinon su sad u našim rukama, osim toga sela Porgny i Filain. Južno od Filaina držimo dvorac St. Martin i dvorac Chapelle St. Berth. Neprijatelj je morao pod našim pritiskom napustiti znatan materijal, među ovim mnogo topova, od njih više 15-centimetarskih obica. Broj po nama od 23. listopada osvojenih i dosad prebrojenih topova iznosi po prilici 120. Tomu pribolazi još više stotina bacala mina i strojevnih pušaka. Tečajem smo dana dopremili preko 2000 zarobljenika. Broj zarobljenika od početka nava-

prelazi 11.000, među njima preko 200 časnika. Na desnoj je obali Moze uslijedila iza opstrijeljanja, za koji smo jutros javili bila, njemačka navala na naše postojanke u šumi Chaume, koju smo vatrom zaustavili.

Belgijski izvještaj. Velika djelatnost topništva. Tečajem posljednjih smo dana uzeli preko 20 neprijateljskih baterija pod razornu vatru. Opstrijeljavali smo motrišta i postojanke protivnika sa topovskim i strojevnim puškama. Tečajem noći nastavili smo razornu vatru. Dne 25. listopada su naši ljetači s uspjehom podupirali razne operacije.

Istočno bojište. Poradi rdjavog vremena slaba djelatnost topništva na čitavoj fronti. Kod novih položaja južno i zapadno od Ohridskog jezera borbe sa ručnim granatama.

26. listopada, popodne. U Belgiji smo danas prije podne navalili na njemačke postojanke između Diregrachteua i Draibanka. Naše čete, koje su u Jansbacku i Coverbacku sve do ramena preko vode prolazile, prodrle su uza sve poteškoće ozemlja znatno naprijed. Selo Draibank, šuma Chaume i mnogobrojni kao uporišta izgrađeni su dvorci pali u naše ruke. Učinili smo oko 100 zarobljenika. Noć je bila sjeverno o' Aisne mirna. Neprijateljsko je topništvo samo slabo odgovaralo. Naše čete izgrađuju po njima osvojene položaje na južnoj obali kanala Aisne-Oise, kojega je most neprijatelj digao u zrak. Na desnoj su obali Moze obnovili Nijemci svoje navale na naše postojanke u šumi Chaume. Iza veoma žestoke borbe, tečajem koje je neprijatelj pretrpio znatnih gubitaka, pošlo mu je za rukom, da se samo u promaknutom jednom komadu jaraka ustali. Inače je noć bila mirna.

Položaj na ratištima.

PULA, 27. listopada 1917.

Niz događaja na zapadnoj fronti i ofenziva saveznika potiče na prisposobu između vođenja rata središnjih vlasti i vođenja rata četvornog sporazuma. Dosad se je svadjala posebna metoda vođenja rata na istoku na osobitosti ove fronte. Velika su se kočebanja frontske crte u tom ratnom području uz veće pothvate svadjala na osobite organizacije prilike ruskoga bojišta, koje za ostalu, vojnički sjajno razvijenu Europu nijesu ništa vrijedile. Navala je na Italiju sad dokazala, da se mogu i na jugozapadnoj fronti izazvati slične prilike, kao i na istoku. Ne teži se za ograničenim, taktički važnim dobikom prostora, nego za prolomom samim, koji su savezničke čete zadržale i provele. Uspjeh je saveznika stoga od velike važnosti, jer je temeljito obračunao sa spekulacijom, koja se osniva na iskustvima svjetskog rata, te dokazuje, da i čvrste, tehnički prvorazredno razvijene frontske crte ne pružaju nikakove apsolutne sigurnosti proti provalama. Provala na sočkoj je fronti važan kamen medjaš u povijesti vođenja rata u svjetskom ovom ratu, te se mora kud i kamo drukčije i mnogo više uvažavati, nego slični pothvati na ruskom bojištu.

Osobito je poučna kao prisposoba francuska navala u prostoru od Laona. Francuzi su prije svoje bojne djelatnosti provadjali kroz dane i dane razornu vatru, koja je protivniku omogućila, da se prihvatiti obrambenih mjera i podje ususret jurišu. Navala se je razvila samo unutar prije određenog pojasa dubljine, te je zastala. Francusko je vojno vodstvo propustilo čitav jedan dan, a da nije izrabilo uspjeha. Tek u posljednji trenutak, kad je bio veći dio njemačkih četa uzet natrag preko kanala Aisne-Oise, udarili su Francuzi za njima i mogli se dočepati ostatka ratnog pribora, koji bi inače, obzirom na ratni položaj, bez sumnje sav i posvema pao bio u njihove ruke.

Posve inače postupaju čete središnjih vlasti. Provalni udarac kod Tolmina i Bovca uslijedio je iza samo kratke topničke provale. No zato su djelovali naši topovi kroz dane i dane na većini talijanske fronte proti neprijateljskim položajima, tako te je neprijatelj, koji je sigurno znao o sakupljanju četa na sočkoj fronti, nije mogao ništa saznati o mjestu navale. Navala je tad započela na mjestu, koje se je činilo najnezgodnijim za izravni napadaj proti talijanskoj vojsci. Ta je navala uslijedila u gorovitom, teškom ozemlju, u kojemu su bile

sveze cesta, štoto vode iz zaledja na frontu, na mnogo mjesta prekinute po talijanskim postojankama. Vojska, koja je u tom prostoru navalila, morala je iznajprije osvojiti sveze za nastavak navale. Tolmin i Bovec nijesu posjedovali nikakve izravne sveze medju sobom. Kobarid, ishodište ceste u Italiju, nalazio se je u talijanskom posjedu. Ove su dvije okolnosti bile od savezničkog glavnog stožera u svrhu, da se presenete protivnici, na najizvršniji način uporabljene. Navala nije bila određena s ograničenim ciljevima, nego se je dala njezinom razvijanju najveća sloboda, ne najnepovoljnija mogućnost, nego se je ovdje uzela u obzir najpovoljnija, i mi ćemo doživjeti, da će najveći optimizam zaostati iza događaja.

Čitav se medjašni kut Bovec i Kobarid nalazi u našem posjedu. Od Kobarida onamo prama jugu prodirući osvojile su njemačke čete 1641 metar visoki Matajur, koji zatvara cestu u Čedad na izvorima Natisona. Time je osvojen najviši vrhunac pred talijanskom visoravni, uklonjena najveća zaprijetka na tom putu. Odavle se nastavlja na daleko započeti opsežni sunak, uslijed kojega dolazi čitava fronta južno od Tolmina u neposredni pogibeljni pojas. A time se ne radi samo o dijelu primorske fronte, nego o čitavoj fronti u njezinom opsegu sve do mora. Naše se operacije zbivaju u tom odsječku u udaljenosti od 25 kilometara (zračna crta) od uzlišta sočke fronte, od Vidma, dok je najbliži bojni odsječak na srednjoj i donjoj Soči najmanji 25 kilometara, a u ostalom mnogo više, u dužini. Sudbina će se Gorice i kraškog zaravanka odlučiti u došnji Čedad (Clivdale). Podje li stoga savezničkim četama za rukom, da na ovom mjestu provale u duboku ravan prije, nego li će uspjeti Talijanima, da isprazne frontu niže od Avča, to je sudbina talijanskih armada u spomenutim prostorima zapečaćena. Rezultat bitke ovisi o trajanju talijanskog otpora u prostoru Čedada. Obzirom na ovo stanje stvari ostaje u današnjem izvještaju nerazumljiva stavka, da Talijani na zaravanku Banjščica uzmiču korak po korak, dok bi se ipak moralo pretpostaviti, e oni nastoje, da ovaj predjel što prije isprazne, a to tim više, pošto je Sveta gora već u našem posjedu i time put preko Gorice za ove odjele zatvoren. Napadajne se operacije razvijaju medjutim takovom, gotovo nevjerovatnom brzinom, da je bitka u vrijeme, dok ovo pišemo, možda uspješno pošla i dalje, nego li to navadjaju ova predmnijevanja.

Austrijska zastupnička kuća.

Beč, 26. (D. u.) Zastupnička je kuća raspravljala o prešnom upitu zastupnika grofa Lasockoga na ministra za zemaljsku obranu i ministra za unutrašnje poslove glede nedostatnog, odnosno protuzakonitog provadjanja zakona o novouredjenju doprinosa za uzdržavanje. Ministar je za zemaljsku obranu v. Czap saopćio, da u pojedinim upravnim područjima doista još nije proveden sastav povjerenstva za doprinose za uzdržavanje. Razlog je tomu ponajviše taj, što se pozvani zastupnici nekakaju, da bez nagrade preuzmu ove počasne službene funkcije. Ministar moli zastupničku kuću, neka poradi u tom pravcu, da budu pozvani zastupnici primljeni kao članovi povjerenstva. Ministar govori opširno o pojedinim točkama prešnoga predloga, pristaje na to, da se ukinu zbivše se uskrate doprinosa za uzdržavanje tvorničkim radnicama, koje su već prije nastupa vojne službe hranitelja imale zaslužbu, i obećaje, da će glede ustegnuća takozvanih naduživanja izdati općenitu odredbu, da se ni najmanje ne smije obazirati na to naduživanje. Ministar pristaje nadalje na predloženu isplatu doprinosa za uzdržavanje i u slučaju, kad se radi o daljnjem plaćanju doprinosa za uzdržavanje udovicama i sirotama iza palih ili umrlih vojničkih osoba. (Bravo-klici.) Ministar moli, da mu se obznane slučajevi, koji su sa pozvanima u vojnu službu živjeli u zajedničkom kućanstvu, bili sa svojim obiteljima za potpuni doprinos za uzdržavanje odbijeni, kako bi se i u tim slučajevima uporabio zakon. Glede otklona molba, jer je od smrti vojnog uzvanika prošlo više od šest mjeseci, izdat će ministar odmah upute, da šestmesečni rok za prijavu prava obzirom na osobe, kojima to pravo pripada, glede onih uzvanika, koji su prije 1. kolovoza 1914. pali, umrli, odnosno kojih je nestalo, teče tek od rečenoga dana. Ministar ozbiljno nastoji, da u svakom slučaju u potpunoj mjeri uporabuje zakon i da odlučno stane na put svakom krivom tumačenju. (Živahno odobravanje.) Ministar će nastojati, da se u sporazumku s ministrom za unutrašnje poslove doznačivanjem radnih sila povjerenstvima za doprinose za uzdržavanje postigne što brže rješavanje najavljenih zahtjeva. (Živahno

odobravanje i pljesak. Ministru čestitaju.) — Kuća nastavlja izatoga raspravu o prešnom upitu grofa Lasockoga.

Beč, 26. (D. u.) Zastupnička je kuća riješila prešan upit Lasocki te je prihvatila izvještaj obrtnog odsjeka, koji se tiče carske naredbe o iznimnim ustanovama pogledom na olakoćenje nastupa te nastavljanja obrti. Na to je kuća prihvatila prijedlog bjegunačkog odsjeka, koji se tiče povratka bjegunaca u domovinu. Naredna sjednica dne 6. studenoga.

Beč, 26. (D. u.) Gospodska je kuća prihvatila nakon duže debate, kod koje je sudjelovao i ministar financija, prijedlog o rainim dancima u sastanku komore. Naredna sjednica sutra. Dnevni red: Debata o proračunskom provizoriju i vladina izjava.

IZ RUSIJE.

: K o p e n h a g e n, 26. (D. u.) Prema petrogradskoj brzopjavi na list „Politiken“ stoji glasilo Maksima Gorkog. „Žizn“ na čelu pokreta, koji traži, da se na konferenciji (u Parizu, o. ur.) poduzmu konačni koraci za sklopljenje mira. Čitavo rusko pučanstvo mora da bude složno glede tog zahtjeva. Ne može li se to postići na drugi način, mora se stvoriti nova revolucionarna moć, koja će Rusiju osloboditi iz ruku inozemnih imperijalista. Listovi „Riječ“ i „Novoje Vremja“ prosvjeduju žestoko protiv ovoj propagandi, kojoj pripisuju glavnu krivnju, što je Rusija pretrpjela nove poraze.

: A m s t e r d a m, 26. (D. u.) Reuterov ured javlja iz Petrograda, da počinje građansko pučanstvo ispražnjivati Kronstadt.

SA RATISTA.

: B e č, 27. (D. u.) Iz glavnog se izvjestiteljskog stana javlja: Sveto brdo zauzeli su savezničke čete na jurš. Time je oboren daljnji jedan stup talijanskog otpora, a novi spomenkamen u našem slavodobitnom napredovanju postignut. Kad je talijanska trobojnica iza deset uzaludnih soških bitaka ujutro dne 25. kolovoza o. g. bila razvijena na vraku Sv. Gabrijela tad nije bilo veselju ni kraja ni konca u kraljevini. Osvojenje je „ključa“ u Trst imalo zavrati javno mnijenje uza sve neuspjehe. Iza trodnevne je ofenzive taj „ključ“ eto opet u našim rukama, kruna je talijanskog djela za oslobodjenje razmrskana, i pod čeljenim se koracima savezničkih armada koleba u svojim temeljima.

Političke vijesti.

Pobjeda radikalne struje u češko-demokratskoj delegaciji državnoga zbora.

Klub je čeških socijalnih demokrata izabrao pročelnikom zastupnika Habermanna, vodje radikalne struje. Za potpročelnike su izabrani zastupnici Nemeč i Tušar, u pročelnništvo zastupnik Bechyne, Pik, Tomašek i dr. Šmeral. U predsjedništvo su „Česko svaza“ izabrani zastupnici Habermann (mjesto na dr. Šmeral) i zastupnik Tušar. Tim je promjenama dr. Šmeral i formalno ostavljen od vodstva češke socijalne demokracije, te je konačno pobijedila radikalna struja.

Slovenski učitelji u Štajerskoj pozvani u vojnu službu.

Mariborski list „Straža“ javlja: Kako saznajemo, u posljednje je vrijeme pozvan velik broj od vojništva dosad oproštenih, osobito slovenskih, učitelja pučkih škola u vojnu službu. Pozvani su još dapače i takovi učitelji, koji djeluju kao povjerenici kod žetve, općinski tajnici, isplatnici potpora za uzdržavanje itd. Uslijed ratnih prilika trpi obuk ana pučkih škola, osobito u selima, već i onako mnogo. Učitelj mora današnji dan obavljati još i službu kakovog političkog činovnika, mora da ide savjetom pučanstvu na ruku, i raznovrsni su poslovi, koji se sad nalovaruju na leđja učitelja. Naše krvavo oskudno učiteljstvo pozivaju kazališni glumci, fotografi, brijači i drugi bez sumnje ne neophodno nužni staleži! Molimo naše zastupnike, da se glede toga zauzmu za naše slovensko učiteljstvo na nadležnom mjestu.

Domće vijesti.

Pozdrav šalju sa Soče svojoj rodbini i prijateljima, razvodnik Julijan Perčić iz Pazu i Srećko Strpin iz Draguča.

: **Promet banknota austro-ugarske banke povisio se je, kako je izjavio ugarski ministar-predsjednik u parlamentu, posljednja četiri mjeseca od 12 na 15-6 milijarda.**

Pratelojed 7. ratni zajam. Primamo iz Beča: Do malo sedmica stupit će opet austrijska financijska uprava pozivom na državljane za podpisivanje 7. ratnog zajma. Za sedmi put imat će narodi naše monarhije prigodu, da odluču, od kolike je potrebe jačati naše vojničke operacije opskrbljivanjem sredstava za uspješno vođenje rata. U ovom velikom europskom ratu naroda strategički položaj središnjih vlasti postao je nadmaštiji prema onome atlante. A ono što je zadnjih dana mornarica našeg ujemačkog saveznika izvela zauzećem Rige, prosudjuje se i kod samih neprijatelja, kao uspjeh neprispodobljivo sjajne vještine vođenja rata. Požrtvovnost ujemačkog naroda u spremnosti opskrbe vojnog vodstva potrebitim sredstvima prigodom podpisivanja 7. ratnog zajma, omogućila je ovaj uspjeh. I mi u Austriji imademo razloga da u ovom pogledu slijedimo primjer ujemačkog naroda. Ako se uzme u obzir, da austrijska financijska uprava, kako što je to rečeno na usta ministra financija pl. Wimmer-a, na svaki način hoće „da posjednici ratnog zajma u ovoj državi ne prodju lošije od posjednoca drugih vrijednota“, onda može ova izjava služiti kao poticaj za nabavu onoliko ratnog zajma kolikogod je moguće, jer na taj način svaki, koji hoće da uloži svoje prištednje dobro i sigurno, nalazi u ratnom zajmu na bolju uporabu. Uslijed toga može se već danas proročiti, da će 7. ratni zajam imati dobar uspjeh.

Izgubljeni predmeti. Kod redarstva je prijavljeno, da su se izgubili ovi predmeti: Nekoliko živežnih karata, zlatne naočale i zelena novčarka sa iznosom od 150 kruna.

Glazba. Danas će svirati glazba ratne mornarice na trgu „Custoza“ slijedeće komade: 1. G. Ziehrer „Kralj Karlo“, koračnica. 2. A. Rosenberg „Hrvatska uvertura“. 3. A. Waldteufel „Zlatna kiša“, valčik. 4. a) W. Kiezl: „Dječji prizor“ iz opere „Evangelimann“; b) Massenet: „Marche heroique“. 5. K. Komzak: „Za srce i um“, karišik. 6. D. Ertl: „Hunyadi“, koračnica. Početak u 3 i pol sati.

Prodaja riba. U slučaju, da prisprije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 1201.

Rodoljubi!

Proširujte „HRVATSKI LIST“.

Dnevne vijesti.

Iz Kanfanara. Nekoja nas tužna sjeta hvata danas svih. Neobična nekoja čuvstva bude se u nama, radi zadnjeg zvona što nas danas nenađano ostavilo. Još nam jednom svojim punim glasom sporučilo pozdrave i onda umuknulo... do kada? Tko zna? ... Mnogi se je naš seljak radeći na polju razveselio začuvši i opet nakon toliko vremena, glas zvona, koji je s njime tugu i veselje dijelio. Skinulo nam ono zvono, koje je znalo da nas zove k sv. misi onda, kada smo jošte maleni bili, kao i sada kad nas svakidašnje brige taru. I vrijeme je danas krasno, kao da bi ono htjelo da iskaže milom svom zvonu zadržu počast. Ne ću da pretjeravam, ali malo je onih koji nijesu s tugom u srcu promatrali skidanje zvona. Osim te novosti nema važnijih drugih novosti. Kiše je dosta palo, tako da smo sada dobro vodom opskrbljeni. Samo ako lijepo vrijeme potraje moći ćemo, da zemlju obradimo.

Iz Rovinjskog sela. Seljak se D. povratio iz zatvora. Izgleda da nije njegova sluškinja umrla od udaraca već od bolesti. Češće natjera glad K. M., da zaustavi koje dijete na cesti, te mu otme mlijeko, kruh ili slično u svrhu, da utiša revoluciju želuca. (—)

Anonimno društvo „Ampelen“ u Rovinju kupuje drope uz slijedeće cijene: 1. po K 10 za kvintal ako su prešane i još dobre za pečenje sa 8. stupnja alkohola; 2. po K 2 za kvintal ako su prešane ispečene, ili bez alkohola uslijed izvadjenja malog vina (bevande).

Jadna naša Dalmacija. Primamo: Hoćete li slike iz Dalmacije vjerne i istinite? Dalmacije ove najveće patnice u svjetskom ratu? Eto je: Čim je bukno rat, čim su junački sinovi zemlje pohrtili pod barjak, pokrije zemlju crna noć nasilja i bespravlja. Kao guje ljute javljaju se stari prijatelji apsolutizma, za koje je čovjek mislio da su odavna obamrili, otkako je zasnilo svijetom jarko sunce narodnih prava. Kao gliste iz kiše niču iz zemlje uhode, ljudi, koji iz osobne mržnje kušaju da upropaste nevine ljude putem njima sklonog sistema. Čim manje imade misaonih ljudi, čim manje imade karaktera u Dalmaciji, čim više imade zlobe i himbenosti, tim laglje će biti isčupati iz srca plijevor narodnog osviještenja. Uzalud bijahu krvavi dokazi vjernosti i odanosti sinova krsne Dalmacije na bojnim poljanama, uzalud junaštva, uzalud rodoljubnom ustrpljivosti podnesene žrtve; više se je vjerovalo tajnom pismu i zlobnim podvalama negoli rječitosti prolivene krvi. Ali i danas, kad imademo narodno zastupstvo, kad vijeća zastupnička kuća, da li su se prilike u Dalmaciji bitno promijenile? Narod strada, kako nije do sad nikad stradao. Na općinama gospodare po miloj volji razni komesari i pripuze. Dalmatinski se sabor ne smije sastati i ne smije pomoći od gladi gnećem narodu. Da pričate o tome našim ministrima, slijedi će ramcima i ništa više. Nema milosrdja za nesretnu Dalmaciju, nema razumijevanja za njezine patnje. Svuda ravnodušnost, svuda hladnokrvnost za strašni udes našeg bijednog naroda. Glad i bolest uništavaju i ono malo ljudstva, što ga rat nije oteo. Da su „vlijerni“ narodi monarkiji prepatili deseti dio onoga, što je prepatio naš Dalmatinac, nepreglednih li posljedica! Ali naš narod, priviknut tudjinskom iskorišćavanju, kao da i ne osjeća više moralnih i fizičkih boli, dok vlada hoće da joj se dokaže, da je nesreća zemlje u istinu tako golema, kako ju prikazivaju naši zastupnici u svojim govorima. Teufel, Neunteufel, Wolff i Seidler traže dokaze za prikaze naših patnja, a to, što kažu na carevinskom vijeću naši zastupnici, to su tek riječi, kojima ne vjeruju, ali nikakvi dokazi. Jadna naša Dalmacija!

Ujedinjenje plovidbenih poduzeća u Dubrovniku. „Hrvatski Ekonomista“ saznaje, da se ozbiljno radi i da se već vode konkretni pregovori o pretvorenju nekih parobrodarskih društava slobodne plovidbe u Dubrovniku u društva na akcije. Dubrovački parobrodi osnovani su na „karate“ te se svaki pojedini parobrod dijeli na 24 karata, a karati opeta u manje slomke: polovine, četvrtine, osmine, šesnaestine karata itd. Po nekoliko tih parobroda ujedinjeno je u društva, koja imadu zajedničku upravu. Karati i dijelovi karata uknjiženi su u pomorskim registrima na ime pojedinih vlasnika, te se mogu prenositi prodajom kao što i dijelovi nepokretnina. Upravu vode t. zv. menageri, upravitelji, koji vode račune i bilance pojedinih parobroda posebice. Sada se radi o pretvorenju tih parobroda u dionice na način, da se više parobroda ujedini u jedno društvo i da se izdade stanoviti broj akcija na ukupni broj

parobroda, a to na osnovi procjene parobroda prema tonazi, vrsti i dobroti parobroda i njihovoj skopčan sa vlasnosti samoga jednog parobroda, povisiti vrijednost dionica. To povišenje vrijednosti imalo bi biti i u većoj komercijabilnosti dionica. Kako saznajemo radi se o pretvorenju u dioničarska društva parobrodarskih društava „Naprijed“ i „Unione“. „Naprijed“ ima parobrode „Bosanku“ od 6000 tona; „Predsjednik Becher“ od 3450 tona; „Dubac“ od 4850 tona; „Naprijed“ od 2450 tona; „Zapad“ od 4350 tona. Ukupna tonaža ovoga društva iznosi preko 21.000 tona težine. Društvo „Unione“ kani se pretvoriti u dioničarsko društvo sa parobrodima „Leopoldina“ od preko 5500 tona; „Srgj“ od preko 6000 tona i „Maria Immaculata“ od preko 6300 tona. Vlasnici parobroda ne misle akcije baciti na tržište, nego ih držati u domaćim rukama, jer im nije do trgovanja sa akcijama, nego do parobroda samih, koji predstavljaju jedan domaći kapital.

Privatna ženska niža realna gimnazija u Zadru. Dobrotvorno društvo hrvatskih škola namjerava početkom novembra otvoriti privatnu žensku nižu realnu gimnaziju u Zadru. Preduzelo je društvo svoje korake kod ministarstva za bogoštovlje i nastavu i pokrajinskog školskog vijeća. Nastavna osnova je ista, koja i za državne zavode istog tipa. Uopće ova privatna ženska realna gimnazija bit će organizovana potpuno prema opstojecim školskim zakonima i ministarskim naredbama, uputna i propisna. Organizacijom su i pravila bile povjerene prof. Silviju Alfreviću. Na ovoj ženskoj realnoj gimnaziji predavat će samo kvalificirane nastavničke sile s državnih zavoda u Zadru. Kuratorji će se sastojati od predsjednika dobrotvornog društva, za sada g. prof. Iv. Babića, glavn. upravitelja Vilima Grossa i prof. Silvija Alfrevića. Pozdravljam ovu kulturnu ustanovu kao potrebitu za ženski podmladak.

Glas iz Srbije. Čitamo u „Sarajevskoj Slobodi“. Naša nekada puna i bogata zemlja, kroz koju je tekao med i mlijeko, kada je riječ o izobilju proizvoda, postala je prazna i pusta. Rat je učinio svoje. Srpske kosti su rasturene na sve strane. Grobovi, obilježeni svježim humcima ili dirljivo ispisanim krstovima, to su tragovi jednoga svježega, zdravoga ali nesretnog i upropaštenog naroda; to je sudbina najboljeg dijela balkanskog stanovništva. I još teče narodna krv! Još i pored tolikih žrtava! Još, jer je vode puno, a krv naših otaca, braće i sinova nije nikad bila voda. Strašna, nečuvana, besprimjerna tragedija! Meni se srce cijepa kad slušam i preživljujem, kad posmatram i dočekujem nove i nove muke današnje generacije. Tragedija naša je zločin, nečista savjest cijele Europe. Da, ima i naših krivica. Njih ćemo mi umjeti kad tad kazniti. Srpski narod ne ostaje dužan guji u njeđima.

Politički sumnjivci u vojsci. Na interpelaciju čeških zastupnika glede postupka vojnika, koji su označeni „politisch verdächtig“ i „politisch unverlässlich“ izdao je ministar za zemaljsku obranu naredbu, da vojničke oblasti moraju da obranu listinu sviju osoba civilnim oblastima, koje opet imaju dužnost, da povedu istragu, je su li te ličnosti, koje su danas vojnici, prije nego što su stupili u vojsku, nešto učinili, što je očito bilo upereno protiv države ili da li se može protiv takovih vojnika prije nego li što su stupili u svezu vojne sile, navesti takove činjenice, iz kojih proizlazi bjelodano neprijateljstvo prema državi. Treba u svakom pojedinom slučaju zatražiti pozitivne dokaze, a i kod onih, kod kojih je dokazano, treba gledom na upotrebu takvih ličnosti u vojnoj službi čuvati samo najnužnije vojne interese. Ako to same vojne oblasti ne učine, onda pristoji pravo osumnjičenima, da sami zatraže protiv sebe istragu. Gledom na informacije civilnih oblasti treba postupati vrlo rigorozno, pa ako je već koja oblast prije dala obavijest, da je dotična osoba sumnjiva, onda je pogibeljno po dotičnika, da ista oblast opet vodi istragu. Ako sve to ne koriste, mogu se osumnjičeni obratiti na narodne zastupnike. Poznato je, da je radi ovih oznaka mnogo ljudi kod nas i u Českoj stradalo, mnogi su to platili životom, a mnogi još i danas moraju služiti kao prosti vojnici, jer ne mogu postati časnici.

Gradnja željeznice Ogulin zemaljska granica. „Obzor“ javlja: Prije nekog se vremena pročulo, da tu željeznicu sada gradi vojna uprava u vlastitoj režiji i da će biti uslijed vanrednog požurenja sviju radnja dovršena do konca godine 1918. Danas čitamo u osječkoj „Drau“ od srijede, da tome nije tako, već da je vojni erar zahtijevao, da se poduzetniku Schifferu naloži: ili da u tom roku dovrši tu gradnju ili da mu:

se otkáže ugovor. Madžarsko se trgovačko ministarstvo opiralo tome, no moralo je podleći, jer je vojna uprava jedino zvana suditi o stališkoj važnosti i potrebi te pruge. Šta su sada prama „Drau“ Madžari učinili? Ministarstvo je trgovine doduše otkazalo ugovor Schifferu, te preuzelo gradnju u vlastitu režiju, ali je i opet samo daljnje izvedenje gradnje na vlastiti njegov račun i pogibelj, dakle na državne troškove povjerilo tvrci Schiffer. Mi bi ipak rado znali, šta je na stvari? Malo više jasnosti ne bi škodilo! Možda bi se u hrvatskom saboru moglo o tome progovoriti, ne bi li se saznalo pravo stanje stvari.

C. i kr. lučki admiralat objavlja pod br. 11.684 od dne 10. t. mj. sljedeći

Raspis natječaja.

U smislu zakladnog pisma „Zaklade Emilija i Eme Wohlgebut za nesposobne podčasnike i momčad c. i kr. ratne mornarice“ imade se podijeliti prihod ove zaklade dne 28. jenara svake godine t. j. na dan godišnjice smrti kapetana linijskog broda, Emila pl. Wohlgebut-a.

Podijeljenje molba biva dne 28. jenara 1918. prama sljedećim zakladnim odredbama:

1. Prihod od 808/ (osemstotinalosam) K odredjen je samo za jedno zakladno mjesto, te biva podijeljeno nerazdjeljeno samo jednom jedincatom natjecatelju.

2. Isključeno je podijeljenje onom natjecatelju, koji je taj iznos uživao već jedan put.

3. Imadu pravo natjecati se podčasnici i momčad c. i kr. ratne mornarice, koji su postali nesposobni po neprijatelju ili u službi, ako mogu dokazati, da će pomoću podijeljenja prihoda ove naklade biti u stanju da si stvore stalni uvjet opstanka.

Natjecatelji za prihod ove godine moraju prikazati najkasnije do 10. decemora 1917. nebiljegovanu molbu nadležnom dopunitbenom kotarskom zapovjedništvu ratne mornarice. Molba biva upravljena na c. i kr. lučki admiralat, kamo će ju dopunitbeno katarsko zapovjedništvo prosljediti, te mora biti snabdjevena ispravama, kojima će biti doknazno zakonito pravo na podijeljenje i iz kojih će biti razvidne osobne i ekonomske prilike molitelja, te sve druge okolnosti, koje bi se moglo uzeti u obzir.

Molbe, koje stignu kasnije, ne mogu se uzeti u obzir.

Vojničke vijesti.

Upravna zapovjed lučkog admiralata broj 300 od 27. listopada 1917.

Posadno nadzorstvo: nadporuč. Skalat.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: lnijski liječnik dr. Goldmann.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: lnijski liječnik dr. pl. Marochilno.

VLADIMIR SOLOVJEV

Smisao rata.

(Iz knjige: „Opravdavanje dobroga“.)

(Nantavak.)

„Zaštita prijestolja i domovine“ navadja se u našem zakonu kao svrha vojničke službe, to jest dakle zaštita ove državne sveze, kojoj odnosni čovjek pripada. Mogućnost, da će država i u buduće, kaošto već tako često u prošlosti, svoju oboružanu silu zlorabiti i upotrebljavati u ne u vlastitu obranu, nego za neopravdane osvajalačke ratove, ne može biti dovoljno opravdanje za svoj vlastiti postupak u sadašnjosti, jer ovaj mora biti odredjen po mojoj vlastitoj svijesti, a ne po svijesti o dužnosti. Time se imade to pitanje svesti konačno na to, imadem li ja moralnu dužnost, da sudjelujem kod obrane moje domovine ili ne.

One nauke, koje rat apsolutno niječu i od svakoga traže, da uskraćuje vojnu dužnost, nijesu uopće svaku dužnost pojedinaca naprama državi. Sa gledišta ovih nauka promatrana, sastoji se država iz razbojničke volje, koja puk hipnotizuje, kako bi ga uzdržali u pokornosti i uporabljivala u svoje vlastite, sebične svrhe. No bilo bi ipak odviše naivno misliti, da je time na samo izdaleka iscrpljeno pravo bivstvo stvari. A posve osobito postaje taj nazor neodrživim, ako se on poziva na kršćanstvo.

Kršćanstvo nam je objavilo apsolutnu čast čovjeka i apsolutno značenje njegovog unutrašnjeg bića. Ova apsolutna nam pako čast nalaze

Politeama Ciscutti.

Danas u nedjelju

velike kinematografske predstave sa sljedećim rasporedom:

Novost za Pulu! Sjajan uspjeh!

U blagajni zatvoren
drama u 1 činu.

Krabuljna igra ljubavi

veselolgra u 4 čina sa glasovitim umjetnicom HEDDÖM VERNON u krasnoj toaleti od Madame von Pompadour.

Početak: 2, 3-30, 5 i 6-30 s. pop.

CIJENE za ovaj film: Ulaznina za parter i lože K 1.—; lože K 1-60; zatvoreno sjedalo 40 fil.; galerija 30 fil.

I za djecu.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 24.

Danas

novi raspored

Početak od 2-30 do 8-30.

Neprekidne predstave.

Ulaznina: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

„DANICA“ koledar

društva Svetojeronimskog

za godinu 1918.

dobiva se u papirnici

Jos. Krmpotić -- Pula

trg Custoza 1 u podružnici Fran Ferdinanda ul. 3.

Sjećajte se prinosima doma za ratne nemoćnike!

i apsolutnu dužnost, da svojim životom ostvarujemo istinu, i to nesamo osobnu, nego i istinu, koja vrijedi za sve; a ujedno znademo posve točno, da za pojedinoga čovjeka, ako je posve odijeljen od drugih, nema mogućnosti, da ispunjuje tu istinu; da se život pojedinca bezuvjetno mora popunjavati povjesničkim skupnim životom čovječanstva. Takovo popunjavanje, takav oblik sveopćeg života, i to glavni oblik, koji gospoduje povjesničkim momentom sadašnjosti, to je pojam domovine, koja odredjenim načinom prima svoje realno urdjenje po državi. Taj oblik dakako da nije posljednji i najviši izražaj čitave ljudske solidarnosti, i domovina se nema stavljati na mjesto Boga i njegovog svjetskog kraljevstva; ali iz toga, što država nije sve, ne slijedi još ništa, da je postala nepotrebnom, i da je dopušteno nastojati za tim, da se ukloni.

Uzmimo, da zemlju, u kojoj živim, zadesi kakova nesreća, primjerice glad! U čemu će se sad nastojati dužnost pojedinoga kao moralnoga bića? Koli čuvstvo to li savjest govore jasno i glasno: jedno ili drugo, nahrani ili sve gladne, ili umri i sam od glada! Ako sad nijesam u stanju, da nasitim milijune gladnih, i ako mi moja savjest nikako ne spočitava, što ostajem na životu, potječe to dakako samo od toga, što te država preuzela svoju dužnost, da sve gladne opskrbi kruhom, i što tu dužnost može zaista i ispunjavati livala sredstvima zajednica, kojima raspolaže, i uredbama, koje omogućuju brzo djelovanje. U ovom se slučaju pokazuje država kao uredba, pomoću koje se mogu s uspjehom

izvršivati ovakove moralne dužnosti, koje bi pojedini čovjek a ma fizički upravo nemoguće mogao izvršivati. Ispunjuje li pako država svoju moralnu dužnost, kako tad mogu kazati, da joj ništa ne duguju i da ona nema nikakvih prava do mene?

Što ali tad, ako se porezi i danci, koje podiže država, ne uporabljaju za stvari, kojih je korist bjelodana, nego na takove stvari, koje se meni čine posve beskorisne ili dapače i štetne? Tad je moja dužnost, da otkrijem te zloporabe, ali ja ne smijem nijekati nipošto riječju i činom nijekati načelo takovih obveza prema državi, koje su po javnom priznanju odredjene, da služe za sveopće dobro.

U ovakovo su svrhu odredjene i vojničke uredbe. Napadnu li kakova divlja plamena, kao prijašnji gorštaci u Kaukazu ili sadašnji kurdi, putnika u očitoj namjeri, da ubiju najprije njega, a iza toga njegovu obitelj, to je putnik bez sumnje obvezan, da se upusti s njima u borbu; a toga on ne čini iz neprijateljstva ili mržnju proti razbojnicima, i takodjer ne, da vlastiti život spasi na račun drugih, nego za obrani goloruke ljude, koji su povjereni njegovoj zaštiti. Bližnjima u takovom slučaju pomagati, apsolutna je dakle moralna dužnost, izvršavanje ove dužnosti ne može biti ograničeno samo na vlastitu obitelj. Sve slabe i nevino napadnute štiti od nasilstva zlih ljudi jest koli za pojedinca, toli i za mnoge, ali odijeljeno djelujuće ljude nemoguće.

(Konac slijedi.)

Poj...

...ENA Dava...
za državu po...
za polugodiš...
tromjesečno...
vačno K 3-60...
predaji 12 f. p...
OGLASI pi...
upravi lista tr...

Godin...

Trst, prijestolona...
zivu proti...
se je sad, is...
istomu nep...
kao vrhovi...
24. listopa...
navalom na...
još u vlak...
navainili k...
područje...
višim zapo...
car, kojeg...
tragove sv...
topničkog...
sat dana 2...
žeće kiše...
uspješna,
Uza sve j...
sat na nav...
bez velikih...
dirigran k...
bič, koji j...
prokušane...
padno od...
Talljanski...
protivnika...
ljeno. Tun...
mačke čete...
okupu zap...
brigadira...
te ih zajed...
car nekogi...
manje gub...
poda na t...
saznalo, da...
zaravanku...
povezao se...
nom zapov...
je putovan...
premu pros...
imale veom...
prometnim...
24 sata u...
nice, opsk...
mnogo još...
ovog dana...
No ova se...
su čete i...
prilike nije...
tivnim zah...
naime 26. k...
bitke, nego...
tama, koje...
toga dana...
likom jas...
Duha, dok...
oko Fajtí-h...
Duha povul...
oštro prodr...
u užinu soč...
pucali u sak...
rinuli su T...
ugarska pje...
sine Fajtí-h...
nama, a s...
je u uvali s...
šutljivog ta...
žari prekora...
željeza i o...
uz kojega je...
v. Arz, mini...
i zapovjedni...
kod kojega s...
nije odvatio...
borbe. Pun...
sile, pun zah...
vjernih savez...
ovom bojištu...
jim zadaćama...
djelovanju ve...
od tereta opr...
čete u nekoj